

TELEGRAFUL ROMAN.

N^o 90. ANUL XI.

Sabiiu, Joi 26 Septem. 1863

tru provincie din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumătate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe unu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru „dona ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/4 cr. v. a.

Telegrafulu ése de doua ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe unu 7. fl. v. a. ear' pe o jumate de unu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Diet'a transilvana.

Siedinti'a XII.

tinuta Mercuri in 25 Septemb. (7 Oct.) 1863.

Vice-presedintele Alduleanu e la Presidiu si anuntia dietei, ca Presied. fiindu impedeatu de a fi de fatia in siedinti'a de astadi, in nrm'a regulamentulu prov. dietalu pentru trebi va duce densulu (Vice-presied. Alduleanu) Presidulu. Se cetesce apoi protocolulu in limb'a magiara si ne avendu nici unu membru dietalu de a observa ce-va, se verifico. Dupa aceea se trece la ordinea zilei, danduse spre cetire atatu articolulu de lege privitoriu la inarticularea natiunei romane si a confessiunilor ei, catu si reportulu comitetulu dietalu pentru acestu articlu: in limb'a germana prin referintele de Trauschenfels; in limb'a magiara de notariulu Laszloffy si in limb'a romana de notariulu Muresianu. Reportulu comitetulu dietalu privitoriu la efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si confessiunilor ei suna asi:

Reportulu

comitetulu dietale pentru primul articlu de lege despre efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si a confessiunilor ei.

Cu prea innaltulu rescriptu regiu ddo Ischl 27 Sept. 1863 s'a induratu prea innalt'a Sea Maiestate de a facutu a se retransmite dietei proiectulu de lege despre efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si a confessiunilor ei, substernutu spre preainnalt'a sanctionare pe calea Escelintiei Sele Domnului Comisariu dietale cu prea unilit'a representatiune din 7 Septemb. a. c., — aprobandu a priatu principiele exprimate decatra dieta in acestu proiectu de lege, — cu acea provocare, ca, luandu in consideratiune schimbările facute numai in compunere, acestu articlu de lege sa se substerna in modulu usitatu spre aprobarea cea mai innalta catu se va pute de curendu, pe langa observarea § 23 alu regulamentulu dietale provisoriu.

Inainte de a-si lua licenti'a de a face propunere dietei in aceta direptiune, comitetulu insarcinatu cu consultarea preliminaro despre acestu articlu de lege, si-a tinutu de cea mai neaperata detorintia, a constat mai intaiu modificările, ce le-a facutu inaltulu regimu in privinti'a indicatulu articlu de lege, ce s'a substernutu spre aprobarea cea mai innalta.

Modificatiunile se restringu la aceea, ca:

1. in § 2 alu indicatulu articlu de lege, in locu de formularea aleasa de dieta indata la inceputu adeca

„biserica greco-catolica ca atare si biseric'a greco-orientala au „in statu“ aceasi pusetinne de dreptu de sine statatoria“

s'a schimbatu in articulu de lege aprobatu de innaltulu regimu vorb'a „statu“ cu indicarea mai esacta „marele principatu Transsilvani'a“ si ca in aline'a a dou'a a aceluasi § in loculu testulu mai dinainte:

„pre langa rezervarea dreptulu de suprainspectiune alu coronei, determinatu prin legile marelui principatu alu Transsilvaniei, ce-i compete alu eserci'a in intielesulu constitutiunei suntu asi' dara tote aceste biserici indreptatite de a-si regula, administra si conduce tote afacerile lor ecclesiastice si scolastice, precumu si fundatiunile, fondurile si instituttele lor intru intielesulu asiediamintelor lor canonicice, independinte de ori si care influintia a vreunei altei biserici“

sa sune asi:

„Pre langa rezervarea dreptulu de suprainspectiune alu coronei determinatu prin legile marelui principatu alu Trans-

silvaniei, ce-i compete alu eserce'a in intielesulu constitutiunei, suntu asi' dara tote aceste biserici indreptatite de a-si regula, administra si conduce tote afacerile lor ecclesiastice intru intielesulu asiediamintelor lor canonicice si bisericesci, precumu si afacerile lor scolastice, fundatiunile si instituttele lor, independinte de ori si care influintia a vreunei alte biserici.“

2. § 6 alu articulu ce s'a substernutu spre aprobarea cea mai innalta, care suna din vorba in vorba asi:

„Tote legile tieri, privilegii, patente, rescripte, ordinatiuni si alte mesuri administrative, care stau in contradicere cu determinatiunile legei acesteia, suntu desfiintiate si fara putere de lege.“

acumu s'a schimbatu astfel, ca privilegii, patente, rescripte, ordinatiuni si alte mesuri administrative“ sa se omite cu totulu.

Dupa esaminarea acestor modificatiuni, comitetulu a aflatu cu cale

1. ca a schimbatu espressionea „statu“ ce s'a fostu alesu de die'a in § 2, cu numirea „marele principatu Transsilvani'a“, care exprima unu conceptu mai angustu, aru fi cu atatu mai justificatu, catu ca aceta arata de totu chiaru si determinatu sfer'a de activitate, pentru care e meritulu acestu articlu de lege si asi scutesce de explicari false.

Si indicat'a schimbare a legaturii cuvintelor din aline'a 2. a acestui § cauta sa se recunosca ca o indreptare, fiindu ca e evidente si chiaru, ca la indreptatirea de a-si regula trebile scoari, nu potu ave influintia nici de catu statutorile canonicice, chiaru dupa fiinti'a lor, nu se potu referi decatu numai la bisericu, precumu se vede exprimatulu mai corespunditoriu in articulu de lege, aprobatu de innaltulu regimu.

2. Modificarea §-lui 6. din proiectulu de lege, ce s'a aprobatu, se aru pote numi cea mai esentiale, ce s'a facutu pestetotu din caus'a santiunarei acestui articlu de lege, deoarece se omite privilegii, patente, rescripte, ordinatiuni si alte mesuri administrative.

Inse considerandu, ca privilegii, patente, rescripte, ordinatiunile si alte mesuri administrative cadu in selesi de sine, indata ce stau in contradicere cu legile ce suntu in valore: de aceea innalt'a dieta se pote mulcomi pedeplinu si cu compusetiunea de fatia a acestui §.

Premiendu aceasta desfasurare critica a modificatiunilor stomisiunilor facute de innaltu regimu cu ocaziunea aprobarei articulu de lege despre efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si a confessiunilor ei, acestu comitetu dietale si ia voia a recomanda ca sa se accepte indreptarile si modificatiunile indicate la acestu articlu de lege si totdeodata a aterne innaltei diete alaturatu aici sub % in forma usitata, articulu de lege indreptatu, spre aprobarea cea mai innalta.

Sabiiu in 4 Octomb. 1863.

Augustu Lassell m. p.

Franciscu de Trauschenfels m. p.

Referinte.

Eara articulu de lege facenduse publiculu in nr. trectu cunoscutu dupa cumu se au modificatu de Maiestatea Sea lu omitemu dandu locu numai prefatiunei si conclusiunei Maiestatei Sele facute la articulu cestiunatu de lege si asternutu spre santiunare, care ambe suna asi:

Noi Franciscu Iosifu Antaiulu,
din grati'a lui Domnedieu Imperatoriulu
Austriei;

Regele Apostolic al Ungariei, Boemiei, Galitiei, si Lodome-
rii; Regele Lombardiei, Venetiei si Iliriei; Archiducele Au-
striei; Marele Principe alu Transilvaniei si Comitele Se-
culoru s. c. l. — s. c. l.

faeemu prin acést'a de scire si cunoscutu:

Representantii iubitului Nostru mare Principatu alu
Transilvaniei conchiamati prin regesculu Nostru rescriptu
din 21 Aprilie 1863 pre 1 Iuliu alu acelui anu in liber'a
Nóstra cetate regésca Sabiu si adunati acolo in dieta, Ne
au substernutu pe cale constitutiunale unu articulu de lege
privitoru la efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane
si a confessiuniloru ei pre lángha prea umilit'a loru roga-
minte depusa in representatiunea loru din . . . pentru cá sa
dámu acestui articulu prégratiós'a Nóstra asceptare, confir-
mare si sanctiune.

Acést'a prea umilita rogaminte a credinciosiloru Nonstri
representanti ai iubitului Nostru mare Principatu alu Trans-
silvaniei adunati in dieta priiminduo Noi cu complacere, dámú
articululu de lege trecutu mai susu intru totu cuprinsulu
lui, cesaro-regésca si domnesc'a Nóstra asceptare, confirmare
si sanctiune, eara pe memoratii credinciosii representanti ai
acelei tieri i asigurámu, cumca acestu articulu petrecutu
prin acést'a in cártea de legi a marelui Principatu alu Trans-
silvaniei lu vomu observá atátu Noi Insine, cátu si vomu
face cá sa fia observatu prin toti credinciosii Nostri, intocma
precumu Noi pe acelasiu in poterea acestui documentu alu
Nostru de acumu lu asceptámu, rectificámu, incuviintiamu si
confirmámu.

Datu-s'a . . .

La § 3 din articulu I. se observa, ca in testulu ger-
manu si románu au remasu cuventulu „patru“ afara.

Presiedintele anuncia dietei, ca la ordinea dilei e

deocamdata testulu articulu I de lege venitu de susu, dupa a-
ceea reportulu comitetului.

Branu de Lemény. Au vediutu cu cáta bucuria
s'au umplutu animele tuturoru, cándu s'au cititu articulu de
lege venitu de susu, vediendu, ca nu se au facutu nici o schim-
bare esentiala intr'ensulu, ba din contra se au facutu unele
modificári intiepte mutendu se cuventulu „canonice“ de asiá
incátu scólele, care nu au de a face cu asiedimintele cano-
nice, nu suntu aduse cu aceste in legatura strinsa dupa cumu
erau dupa formularea facuta de dieta. Asemenea afla, cá si

la § 6 nu s'au facutu schimbare esentiala, cáci déca se dice
odata tóte legile tieri se subintielegu si patentele si si tóte
celelalte cuprinse in §-ulu formulatu de dieta, dupa cumu se
au fostu asternutu Maiestatei Sele. Afla destula multiamire
cu schimbarea facuta de susu; dar dupa ce s'au fostu datu
comitetului in urm'a regulamentulu prov. dietalu spre per-
tractare, si dupa ce vede ca elaboratulu comitetului e con-
glasuitoriu intru tóte cu formularea venita de susu, partine-
sce formularea comitetului.

Presiedintele. La ordinea dilei e numai articu-
lulu de lege dupa cum a venitu dela Maiest. Sea si numai
dupa aceea vine la desbatere reportulu comitetului (o vo-
ce: Schön!)

Branu de Lemény bine, asiá dar remánu prelángha
proiectulu comitetulu, si asiú dori numai, ca in § 3 din te-
stulu ungurescu, cuventulu „négy“ fínduca in testulu ro-
manu si germanu cuventulu „patru si vier“ nu se afla, se
remána afara.

Conte Siulutiú nu vrea sa fia lungu si se espi-
ma pentru articulu de lege, dupa cum a venitu dela Maiesta-
tea Sea in intregu cuprinsulu lui, din cauza, ca Maiestatea
Sea nu a schimbatu nimic'a esentialu. Ce s'atinge de §-ulu
2, fínduca in testulu germanu se dice „die evangelisch-hel-
vetische Confession si evangelisch-augsburgische Confession“
ear in testulu romanescu se dice „biserica“, ar dori, cá si
in testulu celu romanescu sa se puna 'n locu de „biserica e-
vangelico-helvetica si biseric'a evangelico-augsburgica „con-
fesiune evangelica s. c. l.“

Zimmermann recománda priimirea articulu dupa
cum a venitu formulatu de susu in intregu cuprinsulu (voci:
angenommen! incheiare! Schluss! s'audímu!)

Dr. Ratiu e in contra §-ului 6 dupa cum a venitu
formulatu de susu, pentrucu in § se dice numai de tóte le-
gile tieri, nu se pomenesce insa de priivilegii, care, dupa
cum se scie, potu sustá prelángha lege; aseminea e si cu re-
scriptele si ordinatiunile. Déca aparatoriulu regimului, care
astadi dorere! lipsesce de pe banc'a regimului i va aretá,
ca 'n § se 'ntielegu si priivilegile, rescriptele si ordinatiunile,
atunci e multiamitu si densulu (vorbitoriulu) cu formulatiunea
§-ului si se róga de 'naintarea articulu la Maiestate Sea
spre sanctionare.

Presiedintele cere, sa se pronuntia Dr. Ratiu de
e pro séu contr'a articulu formulatu de susu.

Dr Ratiu cere desluciri despre ceea ce se 'ntielege
prin §-ulu 6. Reichenstein arata, ca prin legile tie-
rei vinu de a se 'ntielege tóte cáte se cuprindu in §-ulu 6
formulatu de dieta. Rannicher recomanda mulcomire
cu fómularea §-ului 6 de Maiest. Sea (voci: angenommen
s'audímu!)

Presiedintele cere dechiararea Drului Ratiu, de e
pro séu contr'a articulu formulatu de susu. Dr. Ratiu
multiamindu-se cu esplicarea data de doi antevorbitori, se
dechiara pentru.

Presiedintele cere dechiararea dela Negrutiu, ca-
rele a fostu cerutu cuventulu. Negrutiu se dechiara pro,
adauge inasa, cá sa se céra cátu mai ingraba sanctionarea
articulu pána nu se amána diet'a, cá nu cumvá Románii
sa nu fia anca recunoscuti de natiune prin lege, cándu va
sosi momentul de a fi chiamati la senatulu imperialu.

Popea se dechiara pro, inasa in §-ulu 3 i se pare, ca
cuventulu „patru“ din testulu romanu si germanu a remasu
afara. Acést'a aru fi a se adauge in ambele aceste testu-
ri, pentrucu vede in adaugerea acést'a o determinare chiara,
ca patru si nu mai multe natiuni suntu recunoscute prin
lege.

Muresianu contr'a, pentrucu la facerea unei legi se
ceru totdeun'a doi factori legislativi, Domnitorulu si diet'n
Maiestatea Sea cá unu factoru si a datu dechiaratiunea
in resc. din 27/9 acumu aru fi, cá si diet'a, cá alu doilea
factoru se-si dea dechiaratiunea s'a inprivinti'a legi formu-
late cumu o pricepe. Atunci cándu s'aru face acést'a aru
fi si densulu pro, altcum inasa nu.

Presiedintele intreaba pre antevorbitoriu, de
priimesce articulu formulatu séu nu? Muresianulu
priimesce asiá precumu s'a fostu asternutu spre sanctionare.

Rosenfeld crede, ca spre liniscirea tuturoru póte
servi deajunsu principulu „lex posterior derogat priori.“
La cele dise de Dr. Ratiu si Muresianu observa, ca s'afila in
tr'o pusetiune critica de a respunde, nesciindu de se afla in
desbaterea generala ori speciala. Aru dori, cá Muresianu
sa-si aduca amendementulu in tóta form'a.

Mog'a renuncia la cuventu.

Muresianu cere cuventu in cestiune personala,
aretádu, ca Rosenfeld l'a priceputu reu, pentrucu, dupa
cumu au mai disu, elu aru vrea numai cá si diet'a cá alu
doilea factoru legislativu sa-si dea dechiaratiunea s'a (voci
Schluss!)

Presiedintele pune incheierea desbaterei la
votu prin sculare si siedere. Se priimesce.

Presiedintele reasuma si vrea se puna la
votu prin sculare si siedere priimirea cu motiunea lui Branu
de Lemény si Contelui Siulutiú in privinti'a cuventulu „pa-
tru.“ Dupa mai multe observári din partea lui C. Schmidt,
Obert, Mog'a, Rannicher atátu in privinti'a ordinei in purcedere,
cátu si a cuventulu „patru,“ Presiedintele provóca cas'a sa
se dechiare mai antáiu pentru ordinea, in care sa se puna la
votu cestiunea cuventulu „patru“ si se priimesce ca la ren-
dulu dintáiu sa vina motiunea lui Popea, cu susceperea cu-
ventulu „patru“ in §3 si in testulu romanu si germanu, care
apoi punenduse la votu se priimesce. Se pune apoi
la votu articulu intregu cu tóte modificariile de susu si cu
cea nóna de dieta si se priimesce cu o majoritate eclatanta.
La ordinea dilei e formularea artic. de comitetu. Ranni-
cher privesce desbaterile inprivinti'a acést'a de prisosu,

Conte Siulutiú inca, numai aru dori cá in con-
clusiunea, care comita articulu de lege venitu dela Maiesta-
tea Sea sa se dica: „cum ca acestu articulu petrecutu prin
acést'a in cártea de legi a Marelui-Principatu alu Tranniei lu
vomu observá atátu Noi Insine si urmatorii nostri
etc. Rannicher pretinde ca formul'a acést'a nu au fostu
nici odata, la ce sa se céra acum ceva nou, ce aru fi póte
numai spre amanarea sanctionárei. (Voci: angenommen! se
priimesce!)

Dr. Ratiu amintindu ear despre ce s'a fostu amintitu
mai nainte de Gull, adeca: de o desbatere speciala, afla
ca e de prisosu. Vorba mai póte fi numai despre prefatiu-
nea si conclusiunea comitivei articulu de lege venitu dela
Maiestatea Sea.

Presiedintele pune la votu motiunea lui Ranni-
cher si asiá se priimesce proiectulu comitetului, dupa cum
s'a fostu cetitu. Dupa aceea da presiedintele spre cetire re-
presentatiunea la articulu de lege antáiu modificatu pre-
cumu si adres'a cátra comisariulu regescu in tóte trei limbile.

Negruti cere cuventulu si mai repetiesce odata urgentia aslernerei articolului spre sanctionare.

Presedintele lu indreapta la ordinea dilei.

Muresianu face o motiune precarea o cetesce in testulu romanu si germanu si cere, ca sa se priimeasca in reprezentatiune, in intielesulu: cum ca diet'a pricepe: ca precum suntufara de valore legile tierei, clari sta in contradicere cu determinatiunile legei a acestei'a, asi a suntu desfiintiate si fãre de putere si privilegile, patentele, rescriptele si alte mesuri administrative, clari sta in contradicere cu aceea sta lege, fu in sa respinsa de Presedinte, ca un'a ce nu se aru tiené de natura obiectului si sa priimesce numai observarea lui Filtsch ca sa se faca mentiune de cuventulu, „patru“ la § 3, in conceptulu representatiunei. In fine se priimesce conceptulu representatiunei si alu adresei cãtra commissarul regescu. La intrebarea, ca cine se predea actele memorate commissarului, se responde de cãtra Presidiu, ca comitetulu. Popea intréba cându? si cum? Presedintele: pe calea cea mai scurta.

Dupa aceea se aduce la cunoscinti'a dietei ca prin dep. D. Maioru au intratu o petitiune din partea alegatorilor lui Axente Severu, din comitatulu Albei de josu, prin care aceea si exprima dorinti'a de a-si vedea odata pre alesulu lor in dieta. Se preda commissiunei de petitiuni. Din partea dep. Obert se aduce o propunere privitoare la impucinare daniilor si a aniloru militiei. Fiindca propunerea nu e sprijinita in scrisu de nimenea se face intrebarea de sprijinesce cineva verbalu? Se sprijinesce.

Presedintele impartasieste dietei, ca s'au predata commissarului regescu articolulu de lege privitoriu la egal'a indreptatire a limbiloru. Cu acestea siedinti'a se inchieia la 1 ora dupa amead.

Cuventarea dep. Vaida din 18/30 Septembrie 1863.

Marite Domnule Presedinte! Prea venerata casa!

Nu am fostu pregatitu se audiu astadi escriptulu gratiosu alu Maiestatii Sele Domnului nostru, prin care ne provoca la participarea senatulu imperialu, si cu atãtu mai pucinu am pututu fi pregatitu de a vorbi ad in aceasta cestiune. De ore ce in sa amu fostu de fatia la cetirea acelu rescriptu mi tinu de datoria a luã cuventulu.

Maiestatea Sea s'au adresatu de mai multe ori catra noi pe calea gratioseloru rescripte si totdeatatea ori si prin ci-valeresca sea franchetia, si tocmã de aceea credu, ca am putea trage consequinti'a, ca si Maiestatea Sea ascepta dela noi, ca sa ne descoperimu curatu si francu innaintea Maiestatii Sele in privinti'a acelu ce vedem ca suntu in favorea si spre binele patriei nostre. Maiestatea Sea pre lângã cea mai buna vointia nu pôte fi singuru cauza binelui patriei nostre deca noi ne intielegem detorintiele nostre supreme fatia cu patria, va sa dica, deaca noi ceea ce vedem, ca e spre fericirea tierei nostre nu o si descoperimu Maiestatii Sele.

Din acestu punctu de vedere purcediendu ni-am tienutu de santa datoria a me pronuntia liberu, ca eu din parte-mi la bucuri'a cea preste mesura, descoperita la cetirea p. n. rescriptu regescu innaintea prea stimatei diete, in privinti'a alegerei celei curende si a tramiteri deputatorulu la senatulu imperialu, nu potu luã parte. Cã inse se nu dau ocaziune la esplicari sinistre, eata ca declaru, ca sum departe de a voi a atacã diplom'a din Octombre ori patent'a din Fauru. Aceast'a e cu atãtu mai putinu scopulu meu, cu cãtu natiunea romãna, a carei fiu si eu sum, si cu ocaziunea congressulu, si prin foile ei publice si in fine, si priu representantii ei, ce suntu aici de fatia, se au dechiaratu, ca sta pe terenulu diplomei si patentei. Maiestatea Sea se dechiarã in patentã din Fauru, ca le va sustienea si apera cu puterea sea imperateasca, contra a ori ce atacuri, aru fi ridiculu dara, ca eu se-i facu opositiune. — Eu cã representantu romanescu, asiu face o aceast'a atunci, cându mi-ar' putea cineva esplicã, ca a nu priimã diplom'a, a nu priimã patent'a e absolutu bine; a le priimã inse cu privinti'a la natiunea mea si patri'a mea e absolutu reu. — pentrucã in casulu acest'a masiu espune la ori ce aru putea urmã si me asiu simti datoriu ami interpretã parerea independente de ori si ce. De ore ce a ceest'a nu este me dechiaru de nou, ca nu voiu vorbi nici in contr'a diplomei, nici in contr'a patentei, ci voiu vorbi si exprimã aceea ce e dorinti'a tierei si a patriei celei mai mari a poporulu din tierra, adeca cã Maiestatea Sea se ne odichnésca cu ingaduinti'a de a tractã mai antãiu causele interne

a le patriei, de a terminã cu proiectele de lege privitoare la acele cause, care apoi substernendule Maiestatii Sele se mai ingadue a asceptã si sanctionarea loru prea innalta, si a lasa in apretuirea Maiestatii Sele si rendulu gratiossei sole diplome.

Deaca se voru fi intemplatu aceste tôte atunci bucurosu mi dau si cu votulu; dar pâna cându propositiunile regesci nu voru fi celu pucinu desbatute, nu voiu votã nici odata pentru tramiterea de deputati la senatulu imperialu.

(Presedintele lu intrerumpe)

Vaida. Me rogu de iertare, numai se pare ca aceea ce amu disu nu se tine de cestiune. Eu tocmã amu vrutu a propune sa se amane siedinti'a acest'a, cã sa avemu modu a precugelã mai bine cauza, pe cându apoi mi reservu dreptulu a pasi cu o propunere, in urm'a carei se indrumamu o petitiune la Maiestatea Sea, prin care selu rugamu a ne ingadui se terminãmai antãiu cu desbaterea propositiuniloru regesci, si a le asterne spre santiunare. Dupa ce aru sosi acestea intarite si dupa ce amu fi castigatu diplom'a preagratiosa, atunci apoi sa se indure a ne provocã se alegemu deputati pentru senatulu imperialu. — Aceast'a e ce mi-am tienutu de datoria a vorbi.

Sabiu in 26 Septembrie (Prospectu politicu).

Nou alesulu Rege alu Greciloru face visite pe la curtile cele mari ale Europei. Cea dintãiu in St. Petrobourg. Dupa „Invalidulu rusescu“ aici au fostu priimitu fôrte bine, o impregiurare, care atãtu in Londonu cãtu si in Paris au facutu sange reu. De alta parte starea statulu grecescu nu aru fi togmã de invidiatu, de ore ce in urm'a atãtoru intrigi ce se siruescu un'a dupa al'a Engliter'a au aflatu de bine a descarcã 2000 de matrosi cu tunuri ghintuite, pentru cã se-si facu exercitiile in arme pre pamentulu acestu elasticu. Altu felu aflãmu pe Itali'a dupa „C. G.“ adeca, ca lucra din tôte puterile pentru o cura radicala a starei finantiale. Cu tôte acestea revist'a dela Somma si ceea marina ce era sa se tina acumu, dar in urm'a sfaturiloru din partea Franciei si Angliei lasata pe jocu, arata o activitate politica mare de si pâna acumu inca ascunsa. Statulu romãnu de la Dunare continua mereu a se curatã de neghini, destituindu la egumeni greci din functiuni. Cu acestea amu inchieia ad politica esteriora nebagendu in sãma trambitiile cele resbelice. Ce se atinge de cele interne, senatulu imperialu, respective tramiterea la acestu senatu, e la ordinea dilei. Gazetele centralistice abea apuca se veda pre Ardeleni intrensulu, ba unele mergu asiã departe, incãtu dicu, ca acum senatulu imperialu se pôte dechiarã de competente a desbate despre causele intregulu imperiu, de ore ce formalu se au completatu adeca, se au facutu provocarea de a intrã intrensulu. Se mai aude inca si aceea ca in senatulu imperialu dupa desbaterea bugetulu si a cestiunei drumuriloru de feru, se va luã inainte si reformã constitutiunei pentru Austri'a intrãga. Dupa P. Ll. propositiunea reg. privitoare la organizarea judecatorieloru etc, curtea apelativa de a treea instantia, ce aru ayea se intre in viietia, aru fi sa se stramute la Vienn'a si a se unã cu Cancelari'a aulica.

Sabiu 24 Septembrie. Comitulu Asociatiunii transsilvane pentru innaintare a literaturii romãne etc. si tinu astadi siedinti'a lunaria sub presidiulu ordinariu, fiindu fatia si d. Vicepresedintele, precumu si din membrii acelu a dd. Bologã, Manu, Dr. Vasiciu, Macellariu, Popasu, Pope'a si Dr. Nemesiu, apoi dd. secretariu secundariu, cassieriu, controloru si arhivariu. In acestã siedintia se pertractara urmatorele obiecte:

Se luã spre sciintia computulu cassei despre s area est actuala in suma de 20,969 fl. 37 xr. v. a. Dupa aceea se cetira conclusele adunãrei gen. din Blasiu, din care se vede, ca pe anulu venitoriu 186³ se preliminarã 2843 fl. si adeca: 1600 fl. pentru stipendiã la filologi, iuristi si gimnasisti, eara ceialalti pentru deosebite premii, remuneratiuni si pentru acoperirea speseloru Cancellariei Asociatiunei. Pentru conferirea stipendieloru si a premiiloru memorate, se decise a se escrie concursese caviintiose.

La rogarea stipendistulu din Vienn'a Dragomiru, carele arata, ca, fiindu fôrte lipsitu nici decumu nu se pôte ajunge cu cele 300 f. si ca prin urmare acelasu se afla într'o stare de totu lamentabila, — se decise, a i se mai dá pentru asta data 100 f. din prisosulu an. trecut.

Mai incolo se decide, cã membriloru fundatori si ono-

rari noi, sa li se espedeze diplomele; precumu si cá actele adunării din Blasiu sa se tiparésca cá si mai nainte.

Comitele supremu Ladai asterne 48 de obligatiuni de-la 40 de comune si 8 privati, cari se obligara a contribui la Asociatiune pe anu o suma totala de 2082 fl. v. a. — Se decise a se dá multiamita d. Comite supremu si respectivilor contribuitori, si totodata a se rogá d. Comite, cá sa fia colectoru pentru contribuirile acestea.

Se decide mai incolo, in privinti'a mai multoru obligatiuni daruite Asociatiunei de d. Visi'a, cá sa se provóce debitorii a plati interesele restante.

Cass'a Asociatiunei arata, ca la adunarea din Blasiu au incursu o suma de 336 fl. v. a. si de-la balulu tinutu totu acolo o suma de 150 fl. pe sém'a Asociatiunei.

Mai multi colectoru asterne taxele incassate.

Archivariulu arata, ca de-la adunarea generala incóce au mai intratu mai multe cárti la Asociatiune de-la dd. Macellariu, Cristea, Iacobu Muresianu; ceea-ce se primesce cu multiamita.

Protopopulu Popasu asterne inventariulu obiectelor remase dela adunarea generala, respective espusetiunea de anu din Brasiovu se tramise Comitetului. — Se decise a se vinde. —

Cu acestea se incheia siedinti'a.

Axentecá curatore alu Bisericeii gr. cat. din Lipoveni in Belugardu si crim'a conturbareii de religione.

Cior'a 2/10. 1863. Onorate redactiuni ale ambeloru diurnale romanesci! me rogu a dá pucintelu locu urmatórei desluciri, in colonele pretiutei foi a Dvóstre:

Prin o epistula deschisa adresata cátra deputatii dietali, si publicata in Nr. 55 a Gazetei Transsilvaniei atátu, cátu si prin asiá botezat'a rectificatiune a D. A. de Popp fostu protopopu si parochu alu Bisericeii gr. cat. din Lipoveni in Balugardu ddu 7/8 a. c. si publicatu in „Telegr. Rom.“ Nr. 70 fiindu si eu adusu in joculu ad hoc, in ambe jurnalele, ca unulu alu treilea, in caus'a acést'a cu totulu neinteresatu, me aflu provocatu si indatoratu in interesulu adevéruului, cá comentariu la cele publicate pan' acumu, a dá on. publicu cetitoriu, inaintea ochiloru adevéruului cam a fostu in tota golatatea lui, si mai antáiu la cele publicate in Gazeta Nr. 55. incátu despre inventariu, ad: c'a fostu controloru si notariu alu comunei bisericesci, prin decisiunea curatorului, fui orinduitu cu 2 ctitori ca sa inventezu intre altele, si luminile si alte recuise bisericesci, pentru ca sa aiba curatoratulu evidentiá despre starea interna economica a Bisericeii, si se procure cele trebuintiose, cá sa nu mai fimu de risu si scandalu celorlalte confessiuni, am si mersu intr'o domineca si intrandu eu in altarulu Bisericeii la inceputulu manecarei (utreniei) si imanuandu parochulu ordinatiunea, mi-a datu respunsu, ca mie cá privatu si poporanu-mi descuie sicriulu si-mi arata, dara a inventá nu va suferi pre nimené, ce a si facutu; implinindu-mi eu missinea intru atát'a, amu esitu din altarulu, si ocupandu locu in Biserica, amu asceptatu finitulu misei, si dup'aceea mergendu cu ctitorii la curatorele A. S. iamu reportatu templarea. Atát'a cá deslucire la cele din Gazeta.

In cátu despre cele scrise in „Tel. Rom.“ fiindu si eu la Biserica in diu'a amintita dup'amédi, potu marturisi ca nu-i adevératu, ca dupa imanuarea epistolei sigilata in altarulu, si respunsulu primitivu, curatorele A. S. care venise mai tardiu par' fi amenintiatu (pe D. rectificante) „ca de nu va dá respunsu numai decátu, densulu i va pareá reude urmári“ cáci raportandu chiaru eu respunsulu, curatorele cu tota pietatea cuvenita a asteptatu finea servitiului, si esíndu in linisce fára de a-i sci cineva cugetulu (dupa pace parochulu esise mai inaintea: cándu a incuiatu cresniculu usi'a Bisericeii, curatorele A. S. i'a cerutu (nu luata potentióse cum se esprima D. A. d. P.) chiaile, si le-a pusu in posunariu, pornindu cátra casa. Deci sum silitu cá martoru oculatu, a dechiará cu tota modesti'a cuvenita, cele scrise de D. A. d. P. de scornitari malitióse, si supte numai din verfulu degetelor, cu scopu de a innegrí pe A. S. inaintea on. publicu cetitoriu, carui'a amendoi suntu prébine cunoscuti, si spre mai marea deslucire adaugu, ca columniarea cuiva, inaintea unui publicu cetitor'u, a ori carui jurnalulu, e mai mare decátu tóte calumniile codicelui penale alu intregului universu, deci: mea culpa!

Luni in diu'a urmatória tramitiendu curat. pre cresniculu

in mai multe renduri la D. A. d. P. cá sa-i dée chieile, totu deun'a a reportatu „ca nu-lu afla nicairea, si nece Dómn'a nu scie unde s'a dusu; aceea ce dice mai incolo D. rectificante, ca densulu n'a acusatú pre curat. A. S. e probaveru, cáci dupa cumu amu intielesu eu din isvoru siguru, D-S'a cándu s'au departatu de acasa, a lasatu numai conceptulu acusei fratelui D-Sale, unde decopianduse, s'a subscrisu de acést'a si inca doi poporeni, intre carii si excuratorele, si asiá s'a tramisu la inaltulu regiu Guberniu, de unde a venitu la magistratulu locale, pentru deslucire, unde totu lucrulu a ramasu in tacere, pána la alegerea deputatiloru. Aci provocu atentiunea on. publicu cet. la evenimentele an. 1861 cándu D. A. d. P. erá celu dintáiu deputatu in spe; in cátu despre cercetare nu s'a facutu nice unu pasu pána in diu'a de astadi, si nice despre sternit'a aretare nu scie nime, afara de compunetorii si subserisii ei. La pasagiulu din urma a rectificatiunei asiá numite, oservezu numai atát'a, ca curat. A. S. n'a desfacutu sicriulu luminiloru, intrádu potentióse in altarulu, si l'a descuiatu cu lacatariu comissionalminte, si dup'aceea l'a sigilatu, nevrendu — — — — — D. A. d. P. a dá chei'a. Ca complementu la acestea mai adaugu ca chiar se fi luatu curat. A. S. chieile „potentióse“ se fi intratu in altarulu „potentióse“ si sa fi amenintiatu nu sciu cu ce urmari in Biserica, de nu va dá respunsu numai decátu, luandu criteriile conturbárei de religione, dupa testulu legi in consideratiune, in afacerile curat. A. S. cá atare, nece unulu nu vine inaintea, deunde pre dreptu se póte dice, ca incriminarea curat. A. S. cu crim'a conturbárei de religione, e numai fabula, si póte mai — multu s'a fucutu din nepricepere, nesciundu ce-su criteriile crimei acést'a, deci legalmente nu esista; de s'a facutu inse din malitia, inca esista numai in ererii acelor'a, carii au botezat-o, nesperádu a-i vedé si cununi'a. Barbu.

Mai nou de-la dieta.

In siedinti'a de astadi fu la ordinea dilei proiectulu comitetului pentru tramiterea la Senatulul imperialu. O'bert propuse, a se pastrá form'a constitutiunala, a se face articulu de lege, a se susterne Maiestátií Selé spre sanctiunare si atunci numai a se intreprinde alegerea deputatiloru pentru senatulul imperialu. Schnell si Wittstock sprijinescu propunerea lui O'bert; Fr. Schneider Branu, Mich. Schuller si Rannicher o combatu. Fiindu inscrisi inca multi vorbitori, desbaterea mai de aprópe se lasa pe diu'a urmatóre. —

De indreptatu.

In nr. trecutú, fati'a 360 column'a prima sirulu 27, in locu de „amanare“ sa se citésca „motiune.“

Nr. 47—1 Publicatiune de concursu.

Intru urmarea si intielesulu conclusulu adunării generale din estu anu tienuta la Blasiu in 7 si 8 Septembrie Siedinti'a II. P. 22, subscrisulu Comitetu publica prin acést'a concursu pentru urmatórvle stipendii scolastice:

a) Siete stipendii de câte 100 fl. v. a. pentru 7 ascultatori de drepturi totu románi, ori unde in Monarchia, adeca: 700 fl. v. a.

b) Siese stipendii de câte 50 fl. v. a. pentru 6 scolari románi din clasele gimnasiale superioare, adeca: 300 fl. v. a.

Summ'a totala 1000 fl. v. a.

Terminulu Concursulu se delige pre 1-a Novembre a. c. dupa calendariulu nou.

Aspiratorii la susu insemnatele stipendii voru avé pána la susu numitulu terminu a-si substerne la Comitetulu Asociatiunei transsilvane petitiunile sale provédute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimonie scolastice despre progresulu in studii, cum si despre portarea morala, in urma c) cu testimoniu despre lipsirea midilóceloru materiale spre a mai poté continuá cursulu invetiaturiloru.

Cá o conditione pentru ascultatorii de drepturi la Academia c. r. de aici, vine a se considerá si indetorirea de a dá ajutoriu scripturisticu la Cancelari'a Asociatiunei alternative, dupa dispositiunile Secretaria ului in sensulu Conclusulu adunării gen. din Blasiu tienuta in estu anu P. 23. *)

Sabiiu in 6 Octobre 1863.

Comitetulu Asociatiunei transsilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

*) Suntu pofite si celelalte diurnale a reproduce in colonele sale acestu Concursu.